

Regering *van* Aruba

Ministerie van Financiën
en Overheidsorganisatie
L.G.Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Uitvoerings Rapportage

2e Kwartaal 2016

Colofon

Titel: Uitvoeringsrapportage 2^e kwartaal 2016

Samengesteld door: Directie
Financiën

Bronnen: E1, PSA, SAP, kwartaalrapportages SVB en AZV

Datum: 09 augustus 2016

Disclaimer

De in deze rapportage gehanteerde cijfers zijn de resultaten afkomstig uit 's Lands centrale financiële administratie. Bij de opstelling van deze kwartaalrapportage is rekening gehouden met het volgende:

- De kosten voortvloeiend uit nog te ontvangen facturen en afrekeningen, die voor zover nog niet in de centrale administratie zijn opgenomen, zijn op basis van een zorgvuldige schatting verwerkt in deze rapportage. De kosten zijn zo volledig mogelijk verwerkt en de middelen op basis van de werkelijke realisaties per 30 juni 2016;
- De toegepaste cijfermatige opstelling is conform de begrotingsopstelling, mits anders vermeld;
- De rapportage betreft de uitvoering van de begroting van de ministeries van het Land conform de Landsverordening Instelling Ministeries 2014 (c.q. overheid conform enge definitie);

Inhoudsopgave

Colofon	2
Disclaimer	3
Samenvatting	5
1. Nieuwe bestuurlijke besluiten 2016	8
2. Realisatie begroting 2016	9
2.1. Realisatie exploitatierekening	9
2.2. Realisatie kapitaalrekening	17
3. Meerjarig begrotingsbeleid	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Nieuwe economische perspectieven	19
3.3 MRJ 2017-2020	19
3.4 Voortgangresultaten	23
4. Financiering en schuldbeheer	24
4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid.....	24
4.2. Schuldstand.....	25
4.3. Schuldendienst per 30 juni 2016	27
4.4 Kortlopende schulden.....	27
5. Stand van zaken van het financieel beheer	29
5.1. Inleiding	29
5.2. Verrichte werkzaamheden uit hoofde van het Verbeterplan Financieel Beheer.....	29
1. Betrouwbaarheid van de begroting.....	29
2. Volledigheid en transparantie	29
3. Beleidsmatig begroten.....	29
4. Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting	29
5. Administratie, vastlegging en verslaggeving	29
6. Extern toezicht en controle inclusief Corporate Governance	29
6. Liquiditeitsoverzicht	32
6.1. Inleiding	32
7. Collectieve Sector	34

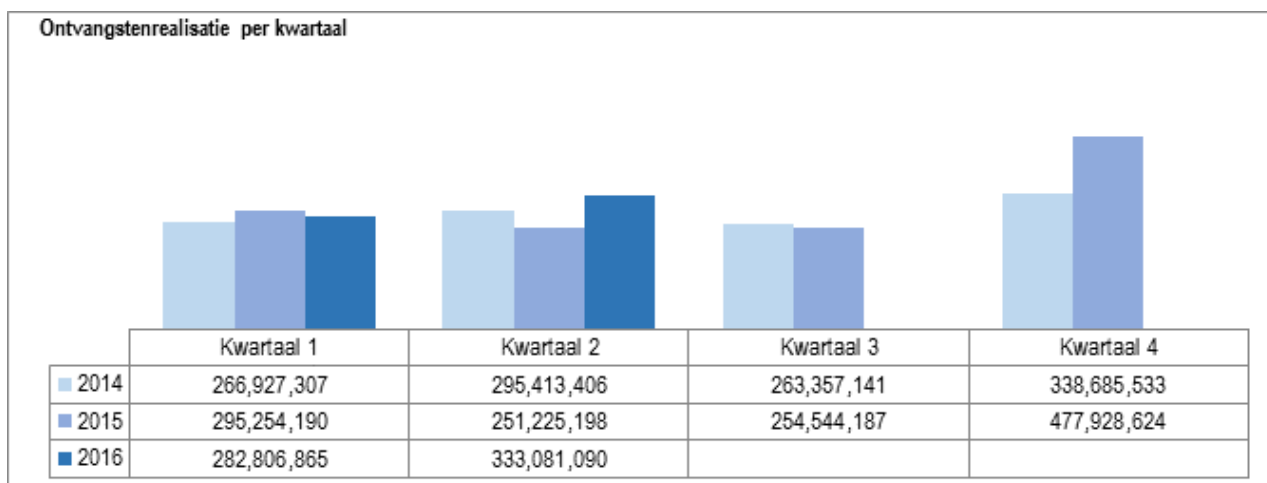
Samenvatting

Voor u ligt de uitvoeringsrapportage over het 2^e kwartaal van de Landsbegroting 2016 zoals op 9 februari 2016 afgekondigd. Doelstelling van deze uitvoeringsrapportage is om informatie aan de Ministerraad en de Staten van Aruba te verschaffen ten aanzien van de begrotingsuitvoering, de middelen- en uitgavenrealisatie, de realisatie van de kapitaaldienst, financiering en het schuldbeheer. Verder wordt ook informatie verschaft over de liquiditeitspositie en de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkelingen binnen het financieel beheer. Deze rapportage kan ook aan overige stakeholders met betrekking tot de openbare financiën van het Land worden voorgelegd.

Dit onderdeel bevat een samenvatting van de uitvoeringsrapportage per 30 juni 2016. Het Land heeft over deze periode ruim Afl. 615 mln. aan belasting en niet-belasting opbrengsten geboekt. De grootste middelsoorten zijn de directe en indirecte belastingen; respectievelijk 53% en 32.2% van de totale opbrengsten. Ten opzichte van de voor het jaar 2016 vastgestelde begroting zijn de begrote middelen voor **49.9%** gerealiseerd. Ten opzichte van het 2^e kwartaal 2015 zijn de middelen met Afl. 63,2 mln. (11,5%) toegenomen. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging in de directe belastingontvangsten (w.o. de winst- en grondbelasting) van ruim Afl. 58,2 mln. Daarnaast zijn er toenames in de categorie Rechten, Boetes & Overig (w.o. uitkering Concession Fee 2015) en de Niet-belastingopbrengsten (dividenduitkering van CBA en AAA).

Ook bij andere middelsoorten is een hogere realisatie verantwoord voor dit eerste halfjaar. De verwachting is dat de begroting m.b.t. de middelen wordt gerealiseerd. Nb. Retributies en Leges zijn seizoengevoelig. De onderschrijding in deze categorie van Afl. 9,7 mln. zal conform seizoengevoeligheid in het najaar worden gerealiseerd. Hoofdstuk 1.1.1 geeft een nadere toelichting op de realisaties per einde van de tweede kwartaal per hoofdmiddelsoort.

Grafiek 1: Vergelijking ontvangstenrealisatie per kwartaal 2014 - 2016 in Afl.

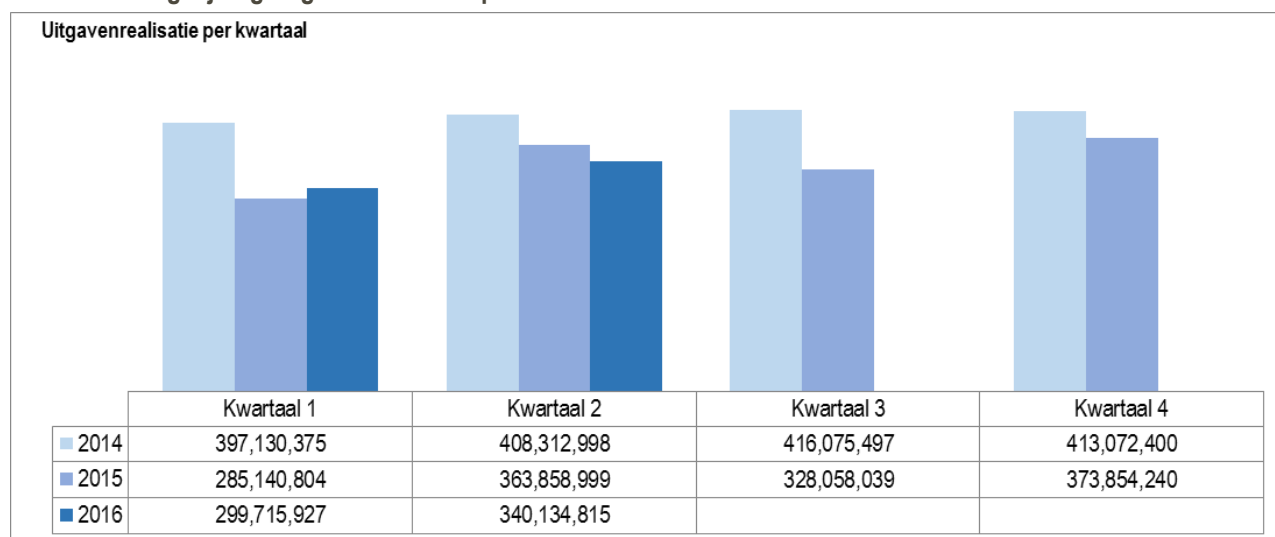

Tegenover de opbrengsten, bedroegen de totale kosten over dezelfde periode Afl. 646,9 mln. oftewel **48.8%** van hetgeen begroot. Op basis van de uitgaven over de afgelopen periode kan worden gesteld dat de realisatie conform begrotingsritme verloopt. De grootste kostencategorieën zijn de personeelskosten en de rentelasten; respectievelijk 29.9% en 15.9% van de totale kosten.

Ten aanzien van de personeelslasten zijn in de “Rapportage FTE verloop versus directe Personeelslasten Overheid Aruba 2013-2015” van april 2016 maatregelen opgenomen die reeds zijn getroffen, tevens zijn verdere maatregelen en Beleids- c.q. Wetaanpassingen opgenomen ter beheersing van de personeelslasten Overheid Aruba. Omdat de rentelasten geleid op de huidige lage (internationale) rentepercentages een onnodig hoge druk leggen op de begroting, zijn we nu de mogelijkheden aan het verkennen om leningen tegen een lager rentepercentage te herfinancieren. Tot slot zij erop gewezen dat de kosten die niet tot uitgaven(afschrijvingen e.d.) leiden ruim Afl. 77 mln. of 12% van de totale kosten bedragen.

Het exploitatieresultaat bedraagt per 30 juni 2016 **Afl. -31,7 mln.** wat ten opzichte van het begrotingsjaar 2015 een aanzienlijke verbetering betekent. Deze verbetering is met name te danken aan het feit dat het Land per saldo ruim Afl. 63,3 miljoen meer opbrengsten heeft geboekt. Hoofdstuk 2 geeft additionele informatie per middel- en kostensoort, terwijl onderstaande grafiek per kwartaal de uitgavenrealisatie over de periode 2014 tot en met 2016 weergeeft. Uit dit overzicht kan worden geconcludeerd dat de uitgaven over de laatste drie jaren een dalende trend vertonen.

Grafiek 2: Vergelijking uitgavenrealisatie per kwartaal 2014 - 2016 in Afl.*

*Uitgaven zijn exclusief afschrijvingskosten

Ten aanzien van de ontvangsten op de kapitaaldienst is de begrotingsuitputting gelijk aan 36.7% van hetgeen begroot tegen een realisatie van de uitgaven van 9.4%. Vorig jaar werd het resultaat van de kapitaaldienst aanzienlijk positief beïnvloed door een schenking vanuit het buitenland (ontvangsten uit Europese fondsen ten behoeve van het onderwijs) ter waarde van Afl. 4,9 mln. Per eind juni 2016 werd in vergelijking met dezelfde periode van het vorige jaar Afl. 0,9 mln. minder aan lokale kredieten (studieleningen) verstrekt. Het bedrag aan lokale kredietverstrekking kan in het derde kwartaal toenemen aangezien in juli en augustus nog boekingen op deze post kunnen worden gedaan. Het resultaat op de kapitaaldienst per 30 juni 2016 is een positief saldo ten bedrage van Afl. 7,8 mln.

Tabel 1 geeft de kerncijfers van de financiering en het schuldbeheer weer. Op basis van de Landsverordening 12 februari 2016 AB.no.5, artikel 2, is voor het jaar 2016 een financieringsbehoefte vastgesteld van **Afl. 312.2 mln.** In het tweede kwartaal is gebruik gemaakt van de aan deze behoefte gekoppelde bevoegdheid tot lenen. Gedurende het 2e kwartaal is een buitenlandse lening afgesloten ten bedrage van Afl. 180 mln. (USD 100 mln.).

Het tekort van het AZV voor het jaar 2013 ad. Afl.4,5 mln. resp. het tekort over 2014 ad. Afl. 0,2 mln. zijn betaald uit kasmiddelen. Daarmee heeft het Land voldaan aan haar verplichting tot aanzuivering van de tekorten AZV over 2013 en 2014, zulks zonder gebruikmaking van de financieringsmachtiging ex artikel 38s van de Landsverordening AZV (AB1992 no.18). Het berekende tekort ten opzichte van de BBP bedraagt **0,5%**, wat ver onder de norm is, zoals opgenomen in de LAft (2,0%). Hoofdstuk 4.3 geeft additionele informatie over het onderdeel financiering en schuldbeheer.

Tabel 1: Kerncijfers financiering en schuldbeheer

Bedragen in Afl.x1 mln.	t/m 30 juni 2016	Begroot 2016	t/m 30 juni 2015
Financieringsbehoefte	-123.6	-312.2	-162.3
Aflossingen	99.7	209.1	83.6
Financieringstekort	-24.0	-103.1	-78.7
Tekort t.o.v. BBP	-0.5%	-2.1%	-2.0%
<i>BBP 4,922.3 mln.</i>			

Op het gebied van financieel beheer lopen de activiteiten voorspoedig. Om op een meer structurele manier inzicht te geven op de vastgestelde mijlpalen en de activiteiten die verricht zijn en nog verricht moeten worden, is de rapportagevorm m.b.t. het financieel beheer aangepast. Vooralsnog blijft de in juli 2015 uitgevoerde 'self-assessment' het uitgangspunt voor de planning en uitvoering van het verbetertraject financieel beheer. Zoals in vorige rapportages vermeld, is hiertoe voor een hybride aanpak gekozen, hetwelk onveranderd blijft. Het gaat er met name om dat ten aanzien van het verbetertraject van het financieel beheer eenduidige taal wordt gesproken en geschreven.

Samenvattend kan worden gesteld dat het verbeterplantraject bevredigend verloopt. Er is al veel werk verricht zodat met vertrouwen kan worden aangegeven dat op basis van de 10 PEFA-indicatoren die specifiek aandacht behoeven, reeds verbeteringen zijn geboekt. De doorlooptijd van de periode waarin alle activiteiten afgerond moeten zijn is ca 3 jaar. Deze rapportagevorm presenteert een 47-tal activiteiten waaraan gewerkt moet worden. Hiervan is per 30 juni 2016 al 9 gereed. Thans wordt aan 16 activiteiten gewerkt terwijl 20 nog uitgezet moeten worden. Twee van de verbeterpunten worden als processen aangemerkt waaraan continu gewerkt moet worden.

Tot slot: De in 2015 geformuleerde doelstelling om met stellige en bestendige schreden te komen tot een meer evenwichtig begrotings- en financieringsbeleid is evenals het geval in het eerste kwartaal, ook in het tweede kwartaal van 2016 voortgezet. De 2e kwartaalrealisaties zijn op hoofdlijnen conform de verwachtingen aan het begin van het begrotingsjaar. Op basis van voornoemde doelstelling worden zowel de middelen als de kosten met een strakke hand gemonitord om onder- of overschrijdingen te voorkomen. Significante afwijkingen worden geanalyseerd en indien nodig verwerkt in te nemen acties.

De voorlopige cijfers over het 2e kwartaal laten zien dat zelfs onder uitdagende omstandigheden sprake zal zijn van het behalen van de LAft tekortnorm van **2,0%** voor het begrotingsjaar 2016.

1. Nieuwe bestuurlijke besluiten 2016

Op 10 juni 2016 heeft de regering van Aruba een samenwerkingsovereenkomst met CITGO ondertekend. Hierdoor is het proces tot rehabilitatie en heropening van de olieraffinaderij op gang gezet hetgeen positieve financieel- en macro-economische gevolgen voor Aruba met zich meebrengt. Verder hebben is kennisgenomen van het advies van het CAft op de uitvoeringsrapportage over het 1ste kwartaal van het begrotingsjaar 2016. In dit advies van 1 juni 2016 met kenmerk Cft 201600138 op de uitvoeringsrapportage over het 1ste kwartaal van het begrotingsjaar 2016, wenst het CAft een aantal aanbevelingen in de uitvoeringsrapportage over het 2de kwartaal verwerkt te zien. Op deze aanbevelingen wordt hieronder nader ingegaan:

- I. De bijgewerkte en onderbouwde meerjarenramingen van de middelen, uitgaven en consolidatiemaatregelen voor de periode 2017-2020, met daarin opgenomen de mogelijke financieel economische gevolgen van de heropening van de olieraffinaderij. Deze gevolgen dienen tevens voor het eind van het tweede kwartaal van dit jaar middels een begrotingswijziging verwerkt te worden in de begroting 2016. Stel tevens een risicoanalyse van de heropening van de raffinaderij op voor de begroting.

De meerjarenraming met daarin de mogelijke financieel economisch gevolgen van de heropening van de olieraffinaderij is opgenomen in deze rapportage evenals in de ontwerpbegroting 2017.

- II. Een gedegen onderbouwing van de verwachte middelen, onderverdeeld naar belastingsoort waarbij duidelijk naar voren dient te komen of en hoeveel de middelen en de invorderingsacties aan structurele inkomsten genereren, met name ten aanzien van het Voldoening op Aangifte Systeem (VAS).

In deze rapportage is een onderverdeling opgenomen waaruit de inkomsten uit hoofde van de VAS per kwartaal worden aangewezen.

- III. Conform afspraak is in de eerste uitvoeringsrapportage de voorlopige samenstelling van de collectieve sector opgenomen, welke per 1 januari van kracht werd. De bijbehorende realisatiecijfers zijn echter niet in de rapportage opgenomen. Het CAft ontvangt deze graag zo spoedig mogelijk, en verzoekt tevens in toekomstige uitvoeringsrapportages te rapporteren over de realisatiecijfers van de collectieve sector.

Nadat de collectieve sector werd vastgesteld is in overleg met CAft een standaard rapportagemodel opgesteld die de instellingen moeten gebruiken om per kwartaal te kunnen rapporteren. Het rapportagemodel is reeds aan de instellingen voorgelegd en het is 4 van de instellingen gelukt om tijdig hun rapportage in te dienen.

- IV. De meerjarige uitgaven van Aruba aan (nieuwe) PPP-projecten, de zogeheten beschikbaarheidsvergoedingen, leggen een fors structureel beslag op de begroting. Het CAft adviseert om deze vergoedingen (waaronder de Green Corridor en Watty Vos Boulevard) te voorzien van een toelichting in de meerjarenbegroting.

Inzicht in deze uitgaven is in het onderdeel VI van Tabel # 9 Meerjarenkader 2017 – 2020 opgenomen.

2. Realisatie begroting 2016

2.1. Realisatie exploitatierekening

Tabel 2 presenteert het exploitatiesaldo van het Land per 30 juni 2016. Het Land heeft over deze periode ruim Afl. 615 mln. aan belasting en niet-belasting opbrengsten geïncasseerd. De grootste middelsoorten zijn de directe en indirecte belastingen; respectievelijk 53% en 32.2% van de totale opbrengsten. Daarentegen, bedroegen de totale kosten over dezelfde periode Afl. 646,9 mln. of 48.8% van hetgeen begroot. Op basis van de uitgaven over de afgelopen periode blijkt dat de realisatie conform begrotingsritme verloopt. De grootste kostencategorieën zijn de personeelskosten en de rentelasten; respectievelijk 29.9% en 15.9% van de totale kosten. Het exploitatieresultaat bedraagt per 30 juni 2016 **Afl. - 31,7 mln.** welk ten opzichte van het jaar daarvoor een aanzienlijke verbetering betekent. Deze verbetering is met name te danken aan het feit dat het Land per saldo ruim Afl. 63,3 miljoen meer opbrengsten heeft geïncasseerd.

Tabel 2: Exploitatieresultaat per 30 juni 2016

Middelen	t/m 30 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
<i>Directe belastingen</i>	326,069,207	573,700,000	56.8%
<i>Indirecte belastingen</i>	197,976,887	473,700,500	41.8%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	11,092,148	24,631,100	45.0%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	29,267,364	44,179,000	66.2%
<i>Rente</i>	627,301	591,000	106.1%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	24,017,909	59,193,100	40.6%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	3,032,500	6,065,000	50.0%
<i>Overige ontvangsten</i>	23,060,194	50,136,800	46.0%
	615,143,510	1,232,196,500	49.9%

Kosten	t/m 30 juni 2016	Begroot	% Begrotings-uitputting
<i>Personeel</i>	193,268,174	363,872,100	53.1%
<i>Werkgeversbijdragen</i>	48,053,959	92,978,600	51.7%
<i>Goederen en diensten</i>	64,973,867	165,774,200	39.2%
<i>Rente LV & VV</i>	103,066,758	209,424,000	49.2%
<i>Subsidies</i>	93,357,378	201,874,300	46.2%
<i>Overdrachten Binnenland</i>	59,752,608	116,301,800	51.4%
<i>Overdrachten Buitenland</i>	6,726,608	20,151,300	33.4%
<i>Bijdragen en afschrijvingen</i>	77,662,307	154,544,400	50.3%
	646,861,659	1,324,920,700	48.8%

Exploitatieresultaat	-31,718,149	-92,724,200	34.2%
-----------------------------	--------------------	--------------------	--------------

In de volgende twee paragrafen volgt gedetailleerde informatie per middel- en kostensoort.

2.1.1 Middelen per ultimo 2e kwartaal

Onderstaande tabellen presenteren de realisatie van de middelen per 30 juni 2016. Op basis van de cijfers kan worden vastgesteld dat de realisatie van de middelen nagenoeg conform de begrote cijfers is verlopen. Om deze conclusie te kunnen trekken werd rekening gehouden met de voor Aruba bekende seizoensinvloeden. Het zij erop gewezen dat per middelensort

sprake kan zijn van een afwijkende realisatienorm. Hieronder zal tevens per middelsoort een nadere toelichting worden gegeven.

Tabel 3: Middelenrealisatie per 30 juni 2016 in Afl.

<i>Middelen</i>	<i>t/m 30 juni 2016</i>	<i>t/m 30 juni 2015</i>	<i>Begroot</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
<i>Directe belastingen</i>	326,069,207	267,878,739	573,700,000	56.8%
<i>Indirecte belastingen</i>	197,976,887	199,423,843	473,700,500	41.8%
<i>Retributies,leges & rechten</i>	11,092,148	20,825,475	24,631,100	45.0%
<i>Rechten, boeten & overig</i>	29,267,364	17,140,539	44,179,000	66.2%
<i>Rente</i>	627,301	328,025	591,000	106.1%
<i>Niet-belastingopbrengsten</i>	24,017,909	18,807,611	59,193,100	40.6%
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	3,032,500	2,418,932	6,065,000	50.0%
<i>Overige ontvangsten</i>	23,060,194	25,068,734	50,136,800	46.0%
	615,143,510	551,891,898	1,232,196,500	49.9%

Directe belastingen:

De gerealiseerde directe belastingen tot en met het 2e kwartaal bedragen Afl. 326,1 mln., oftewel 56,8% van hetgeen begroot. De gerealiseerde directe belastingen zijn ten opzichte van het 1e kwartaal 2015 gestegen met 21.7% ten bedrage van Afl. 58,2 mln. Onderstaande tabel presenteert een onderverdeling van dit belastingsoort.

Tabel 4: Realisatie directe belastingen per 30 juni 2016 in Afl.

<i>Omschrijving</i>	<i>t/m 30 juni 2016</i>	<i>t/m 30 juni 2015</i>	<i>Begroot</i>	<i>% Begrotings-</i>
<i>Loonbelasting</i>	128,693,915	126,807,801	270,000,000	47.7%
<i>Inkomstenbelasting</i>	(1,314,875)	2,528,431	0	
<i>Rente belastingvordering</i>	2,943,850	2,467,819	4,000,000	73.6%
<i>Vervolgging nat. persoon</i>			100,000	0.0%
<i>Winstbelasting</i>	149,012,859	104,420,212	195,000,000	76.4%
<i>Dividenbelasting</i>	1,381,802	473,834	6,000,000	23.0%
<i>Grondbelasting</i>	16,903,877	6,364,950	59,500,000	28.4%
<i>Successie-/overgangsbil.</i>	521,188	577,466	300,000	173.7%
<i>Overdrachtsbelasting</i>	9,814,123	8,747,774	14,500,000	67.7%
<i>Motorrijtuigenbelasting</i>	17,465,384	14,718,035	22,300,000	78.3%
<i>Zegelbelasting</i>	647,085	772,417	2,000,000	32.4%
	326,069,208	267,878,739	573,700,000	56.8%

De totale ontvangsten vertonen een stijging ten opzichte van het 2e kwartaal 2015 vanwege een eenduidige aanpak en structurele aansturing van de administratieve processen. De loonbelasting ontvangsten vertonen een toename van 1,5% ten opzichte van dezelfde periode van het jaar ervoor mede vanwege de intensivering van de administratieve controle op de reeds ingediende aangiften en verrichte boekenonderzoeken.

De geraamde ontvangsten met betrekking tot de winstbelasting zijn voor 76,4% gerealiseerd mede door het structureel karakter van de voldoening op aangifte systeem ("VAS") waarbij de eerste vervalttermijn voor het indienen en betalen van de verschuldigde winstbelasting 2015 conform de nieuwe VAS-wetgeving in mei 2016 is verlopen. Van het totaalbedrag aan ontvangen winstbelasting gedurende het eerste halfjaar kan immers 73,1% worden toegerekend aan de met de introductie van de VAS ingevoerde nieuwe structurele heffingssysteem. Aanvullend hierop zijn uiteraard ook winstbelastingaanslagen

ingevorderd over andere boekjaren die onderdeel uitmaken van bijzondere invorderingsacties. Ten aanzien hiervan wordt verwezen naar hoofdstuk 3 aangezien de invorderingsacties onderdeel zijn van de meerjarige beleidskeuzes.

Conform begrotingsritme zal het restant van de begrote winstbelasting in de 2de helft van het jaar ontvangen worden. In deze periode verloopt namelijk de tweede vervaltermijn met betrekking tot de aangiften winstbelasting 2015.

Tabel 5: Specificatie realisatie winstbelasting

<i>Bedragen in Afl.x1 mln.</i>	WB	VAS	Totaal WB
Q1	22.779	27.378	50.157
Q2	17.274	81.582	98.856
t/m 30 juni 2016	40.053	108.960	149.013

Het kohier grondbelasting 2016 is eind juni 2016 uitgevaardigd, hetgeen met zich brengt dat het grootste deel van de ontvangsten pas in de 2de helft van het jaar verwacht worden. Met betrekking tot de motorrijtuigenbelasting kan worden opgemerkt dat reeds 78,3% van de begrote ontvangsten is gerealiseerd en dat de controle door KPA op naleving van de betalingsverplichting nog aangescherpt zal worden.

Indirecte belastingen:

Tabel 6 geeft de realisatie van de indirecte belastingen per 30 juni 2016 in vergelijking met dezelfde periode van het voorafgaande jaar en de vastgestelde begroting voor 2016. De gerealiseerde indirecte belastingen over het 2e kwartaal bedragen Afl. 198,0 mln., oftewel 41,8% van hetgeen begroot. In vergelijking met dezelfde periode in 2015 werd 0,9% minder gerealiseerd.

Tabel 6: Realisatie indirecte belastingen 30 juni 2016 in Afl.

<i>Omschrijving</i>	<i>t/m 30 juni 2016</i>	<i>t/m 30 juni 2015</i>	<i>Begroot</i>	<i>% Begrotings-uitputting</i>
Invoerrechten	73,390,000	72,703,000	192,700,000	38.1%
Accijns gedestilleerd	10,029,000	9,625,000	21,600,000	46.4%
Accijns sigaretten	5,370,000	5,054,000	14,400,000	37.3%
Accijns bier	11,693,000	13,156,000	28,500,000	41.0%
Accijns minerale olien	30,583,000	29,208,000	63,000,000	48.5%
B.B.O.	46,505,225	48,308,097	112,000,000	41.5%
Zegelbelastingen	12,546	13,628	50,500	24.8%
Dienstverlening IUD	1,118,000	1,228,000	2,750,000	40.7%
Vergunningen	12,794,829	13,924,636	25,400,000	50.4%
Milieubelasting op hotels e.a.	5,947,469	5,667,486	12,800,000	46.5%
Milieubel. op verhuur voertuig	533,817	535,996	500,000	106.8%
	197,976,886	199,423,843	473,700,500	41.8%

Ondanks een lichte stijging ten bedrage van Afl. 0,8 mln. in de realisatie van de invoerrechten ten opzichte van het voorafgaande jaar, blijft de Douane aan het einde van het tweede kwartaal van 2016 achter op de realisatie van hetgeen begroot. De reden hiertoe heeft deels te maken met achterblijvende invoerresultaten, doch ook deels met pover compliance. Ondertussen hebben ten aanzien van dit laatste, bijscholingscursussen op het gebied van valse factuur-herkenning en tarifiering plaatsgevonden. Deze twee cursussen hebben tot resultaat het nauwlettender te werk gaan bij controles op facturen. Dit uit zich dan in transactieboetes en op termijn in verbeterde resultaten. In het verlengde hiervan zijn controleacties te

melden welke acties steeds meer een bevorderend effect hebben op het compliance-gedrag van douane-agenten in het bijzonder evenals dat van het algemeen publiek.

Aan het einde van het tweede kwartaal valt een lichte stijging van Afl. 0,4 mln. te constateren bij accijns op gedestilleerd ten opzichte van het resultaat van vorig jaar. Ten opzichte van de normale seizoentrend wordt, evenals het geval is geweest in het eerste kwartaal, vooruitgelopen op deze resultaten. Dit is toe te schrijven aan het aantal georganiseerde publieke evenementen gedurende de rapportageperiode welke een effect heeft op consumptie van gedestilleerd.

Wat betreft het accijns op bier is evenwel een daling geconstateerd van Afl. 1.5 mln. indien deze ontvangsten met dezelfde periode van 2015 worden vergeleken. Deze daling is vrijwel in haar geheel te wijten aan het verlaat ontvangen van een afdracht door een importeur.

Over het tweede kwartaal is verder ten aanzien van de accijns op minerale oliën een stijging t.o.v. 2015 voor dezelfde periode van Afl. 1.4 mln. te constateren. Dit loopt vrijwel gelijk aan het verwachte seizoen patroon.

De BBO-ontvangsten lopen iets achter op de verwachte trend over de 1ste helft van het jaar, welke veroorzaakt wordt door een zekere mate van non-compliance. Tegelijkertijd dient te worden opgemerkt dat bij de grootste BBO-klienten die normaliter voor 31% van de totale BBO-ontvangsten zorgen, een toename van 6% in de ontvangsten over dezelfde periode is geconstateerd.

Retributies, leges & rechten:

De gerealiseerde inkomsten uit hoofde van retributies, leges & rechten liggen met Afl. 9,7 mln. lager dan in de vergelijkbare periode 2015. De reden hiertoe is dat het Landslaboratorium per 1 januari 2016 is verzelfstandigd (in de 'Fundacion Servicio Laboratorio Medico' Aruba; de FSLMA) en opbrengsten uit haar activiteiten niet langer in de begroting van het Land zijn opgenomen. Vermeldenswaardig is echter dat het Land de salariskosten van de ambtenaren die vooralsnog aan de FSLMA ter beschikking zijn gesteld vooralsnog voorschiet. Deze kosten ten bedrage van Afl. 7,2 mln., zouden op de begrotingspost # 8400 'Rechten, boetes en overige' moeten zijn begroot, maar is per abuis onder de post # 8312 'Retributies, leges en rechten' gebracht. Deze correctie is extra-comptabel ten behoeve van deze rapportage aangebracht en zal in het najaar tijdens de behandeling van een begrotingswijziging worden gecorrigeerd.

Ten opzichte van de begroting 2016 zijn deze middelen vooralsnog voor 45% gerealiseerd omdat een aantal diensten per 30 juni 2016 achter is gebleven in hun ontvangsten (per saldo Afl. 1,2 mln.); Dienst Technische Inspectie (-5%), Departamento di Integracion, Maneho y Admision di Stranhero (-5%), Landbouw Veeteelt & Visserij (-28%) en Veterinaire Dienst (-2%).

Rechten, boetes & overig:

De gerealiseerde rechten, boetes & overig bedragen Afl. 29,3 mln. (66% van hetgeen begroot). Ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar is sprake van een hogere realisatie van Afl. 12,2 mln. Opvallende realisaties die tot dit resultaat hebben geleid zijn de ontvangsten van Concession Fee 2015 van AAA voor Afl. 6,1 mln. (begroot Afl. 4,5 mln.), de Directie Scheepvaart Afl. 1,5 mln. (+25%), Casinowezen ad. Afl. 3,5 mln. (begroot Afl. 3,2 mln.) en de Directie Telecommunicatie ad. Afl. 10,2 mln. (+65%).

Rente:

De gerealiseerde rentemiddelen over het 2e kwartaal bedragen Afl. 0,6 mln., hetgeen een begrotingsuitputting van 106,1% is. De gefactureerde rente op de verstrekte lening aan IMSAN bedraagt Afl. 0,5 mln. De resterende rentemiddelen hebben betrekking op de facturering van rente op verstrekte (studie-)leningen over het afgelopen halfjaar.

Niet- belastingopbrengsten:

De realisatie van de niet-belastingopbrengsten bedroeg per 30 juni 2016 Afl. 24,0 mln. oftewel 40,6% van hetgeen begroot. De winstuitkering van SETAR nv die begroot is voor Afl. 3,5 mln. is nog niet gedeclareerd. In het 2de kwartaal heeft de AAA op een begroting van Afl. 12,5 mln. Afl. 2,2 mln. aan dividend uitgekeerd. De realisatie van de winstuitkering van de Centrale Bank van Aruba over 2015 bedraagt Afl. 3,3 mln. op een begroting van Afl. 3 mln. De toeristenheffing over deze periode bedraagt Afl. 3,4 mln. en is hiermee Afl. 1,2 mln. hoger uitgevallen dan verwacht. Tot slot zijn ook de overdrachten van het Rijk (de door Nederland te restitueren personeelskosten van de Kustwacht, burgerpersoneel en Arumil) te noemen die Afl. 0,8 mln. hoger zijn.

Landsbedrijven en fondsen:

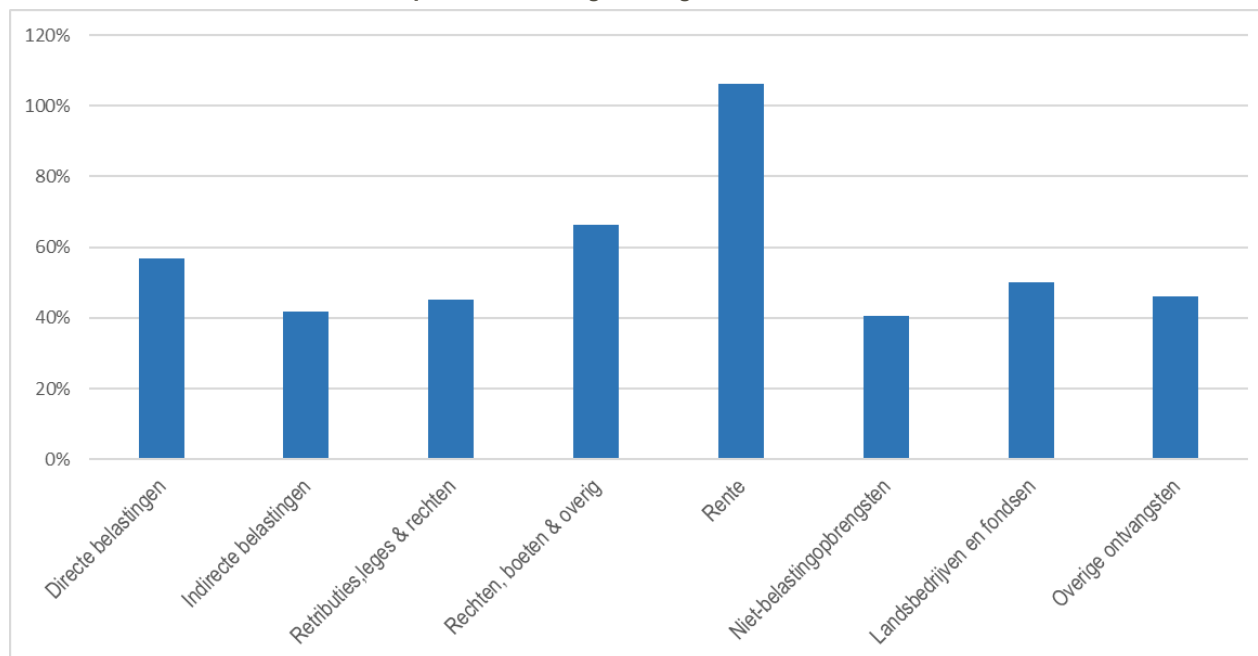
De realisatie van de landsbedrijven en fondsen bedraagt tot en met het 2de kwartaal Afl. 3 mln. oftewel 50% van hetgeen begroot. Deze ontvangsten hebben voornamelijk te maken met interne verrekeningen en doorbelastingen tussen de overheidsdiensten en drukken niet dus op het resultaat.

Overige Ontvangsten:

De gerealiseerde overige ontvangsten bedragen Afl. 23,1 mln., oftewel 46% van hetgeen begroot. Dit bedrag is nagenoeg volledig toe te schrijven aan ontvangen deviezenprovisie over het eerste halfjaar. De verwachting is dat de realisatie over dit jaar conform hetgeen begroot zal verlopen.

Tenslotte, illustreert onderstaande grafiek de middelenrealisatie uitgedrukt in procenten van hetgeen begroot. Het zij erop gewezen dat niet zomaar een realisatie van 50% als uitgangspunt kan worden genomen, omdat zowel de belasting als niet-belasting opbrengsten aan seizoensinvloeden onderhevig kunnen zijn.

Grafiek 3: Middelen realisatie ten opzichte van hetgeen begroot

2.1.2. Kosten per ultimo 2e kwartaal

De gerealiseerde kosten over het 2e kwartaal bedragen 651,6 mln., oftewel **49,2 %** van hetgeen begroot. Onderstaand tabel geeft per hoofdkostensoort de gerealiseerde kosten met vergelijkende cijfers uit dezelfde periode in het voorafgaande jaar. De kosten die niet binnen de realisatieverwachtingen voor het 2e kwartaal zijn gebleven, zijn de Personeelskosten, Werkgeversbijdragen, Overdrachten Binnenland en Bijdragen en afschrijvingen. De verwachting is wel dat per ultimo 2016 de realisatie daarvan binnen de begroting blijft.

Tabel 7: Kostenrealisatie per 30 juni 2016 in Afl.

Kosten	t/m 30 juni 2016	t/m 30 juni 2015	Begroot	% Begrotings-uitputting
Personeel	193,268,174	194,724,020	363,872,100	53.1%
Werkgeversbijdragen	48,053,959	48,627,992	92,978,600	51.7%
Goederen en diensten	64,973,867	70,325,309	165,774,200	39.2%
Rente LV & VV	103,066,758	97,799,190	209,424,000	49.2%
Subsidies	93,357,378	95,382,959	201,874,300	46.2%
Overdrachten Binnenland	59,752,608	52,745,374	116,301,800	51.4%
Overdrachten Buitenland	6,726,608	494,715	20,151,300	33.4%
Bijdragen en afschrijvingen	77,662,307	83,054,181	154,544,400	50.3%
	646,861,659	643,153,740	1,324,920,700	48.8%

Hieronder wordt verder per kostensoort een nadere uitleg gegeven.

Personeel:

De personeelskosten zijn per 30 juni 2016 voor 53,1% gerealiseerd ten bedrage van Afl. 193,3 mln. Het zij erop gewezen dat de betaling van de jaarlijkse vakantie-uitkering in de maand juni plaatsvindt, waardoor niet zondermeer kan worden uitgegaan van een proportionele verdeling van de maandelijkse salariskosten over de afgelopen 6 maanden. Vermeldenswaardig is ook dat onder deze post ook de overwerkvergoedingen zijn bijgeteld. De gerealiseerde overwerkvergoedingen bedraagt per 30 juni Afl. 12,4 mln. (68,7% van hetgeen begroot). Deze post staat onder de nodige monitoring zodat de kans op overschrijding op hetgeen begroot gemitigeerd wordt. In de "Rapportage FTE verloop" versus directe "Personeelslasten Overheid Aruba 2013-2015" van april 2016 zijn maatregelen opgenomen die reeds zijn getroffen ter beheersing van de personeelslasten Overheid Aruba.

Tabel 8: Ontwikkeling personeelsaantallen in FTE

Ministerie	31 december 2015	31 maart 2016	30 juni 2016
Ministerie AZWDO	453	453	456
Ministerie ROII	285	285	285
Ministerie TTPC	236	239	240
Ministerie EZCEM	154	153	154
Ministerie VOS	247	249	241
Ministerie SJA	189	192	193
Ministerie OG	226	227	229
Ministerie JUS	1429	1414	1412
Ministerie FO	654	659	653
Totaal	3873	3871	3863
Onderwijspersoneel	886	867	866
Kustwachtpersoneel	46	46	53

*Bron: Departamento di Recurso Humano

Werkgeversbijdragen:

De werkgeversbijdragen bedragen Afl. 48,1 mln., oftewel 51,7% van hetgeen begroot. Deze begrotingsuitputting wordt voornamelijk veroorzaakt door de toeslag AOV/AWW (53%) en AZV-premie (55,3%). Naast een aantal bevorderingen die in deze periode zijn verwerkt en die de additionele kosten voor de werkgever hebben verhoogd, is vermeldenswaardig dat de AOV/AWW-premie met 0,5% hoger is dan vorig jaar wat ook een kostenverhogend effect heeft gehad. De verwachting is dat de jaarrealisatie, zoals in voorgaande jaren, binnen het begrote bedrag blijft. Dit door de compensatie binnen deze hoofdkostensoort vanuit de realisatie van de APFA-premie.

Goederen en Diensten:

De goederen en diensten zijn gerealiseerd voor een bedrag van Afl. 65,0 mln., welke neerkomt op een uitputting van 39,2%. Vorig jaar was de realisatie Afl. 70,3 mln. hetgeen 38% van hetgeen begroot was. De verwachting is als in voorgaande jaren, dat de werkelijke uitgaven onder gelijke omstandigheden 'grosso modo' binnen begrote kaders blijven.

Rente:

De gerealiseerde rentelasten bedragen Afl. 103,1 mln., oftewel 49,2% ten opzichte van de begrote rentelasten. Het verloop hiervan is conform betalingsschema op de bestaande schuldverplichtingen van het Land. De rentelasten leggen gezien de huidige lage (internationale) rentestanden, een onnodig hoge druk op de begroting. Als Overheid Aruba zijn we de mogelijkheden aan het verkennen om de rentelasten te verlagen. Een van de mogelijkheden is het tegen een lager tarief herfinancieren van de leningen.

Subsidies:

De subsidies bedragen Afl. 93,4 mln., wat neerkomt op 46,2% van hetgeen begroot. Vorig jaar werd een bedrag van Afl. 95,4 mln. gerealiseerd. Ook bij deze post zullen de uitgaven net als in de voorgaande jaren, conform begrotingsritme binnen de begroting blijven.

Overdrachten binnenland:

De overdrachten bedragen Afl. 59,8 mln., oftewel 51,4% van hetgeen begroot. Met name de begrotingsuitputting van de gerealiseerde duurtetoelagen aan de APFA-gepensioneerden ten bedrage van Afl. 23,4 mln. (59,3%), heeft deze categorie nadelig beïnvloed. Dit halfjaar zijn ook voor het eerst de kosten uit hoofde van de overgangsregeling NPR 2014 betaald. Vooralsnog zal de realisatie onder gelijkblijvende omstandigheden met de nodige monitoring binnen de jaarbegroting blijven.

Overdrachten buitenland:

De gerealiseerde overdrachten buitenland bedragen Afl. 6,7 mln., oftewel 33,4% van hetgeen begroot.

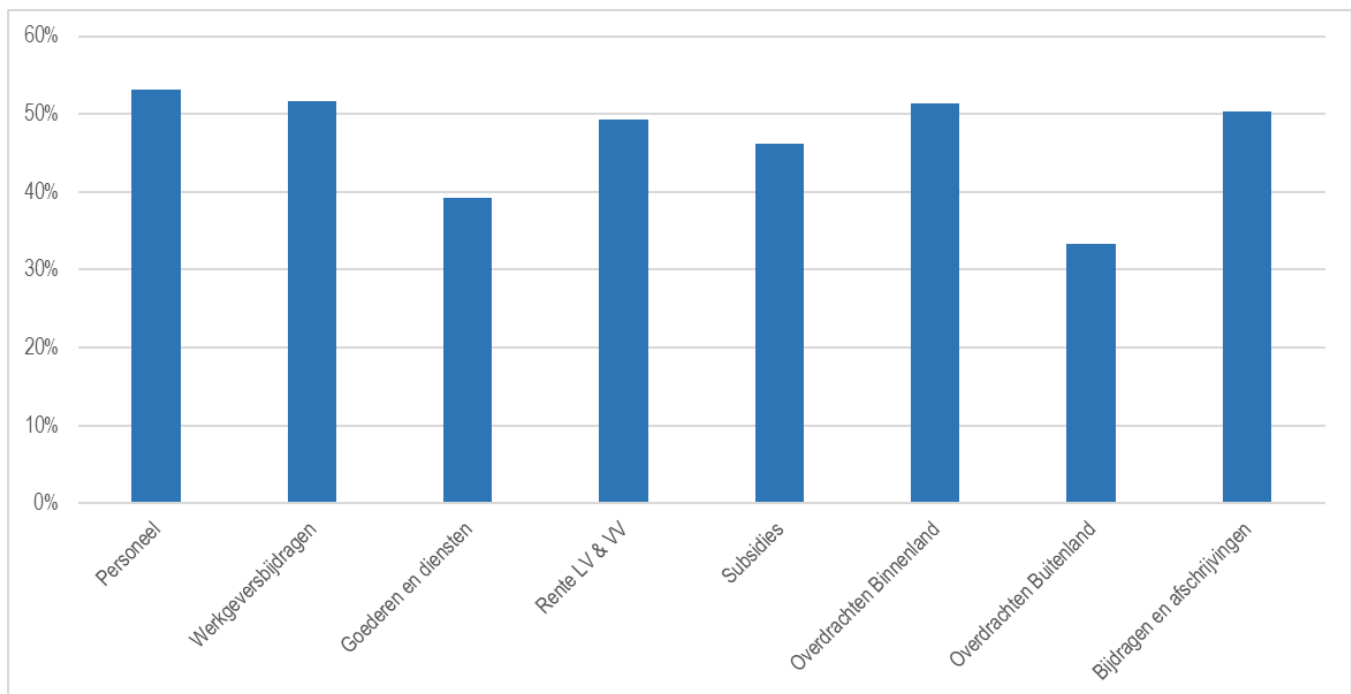
Dit bedrag bestaat voor Afl. 6,2 mln. uit voorgeschoten bijdragen van het Land aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Daarnaast worden contributies normaliter betaald gedurende het najaar. Conform begrotingsritme zal de realisatie binnen de jaarbegroting blijven.

Bijdragen en afschrijvingen:

De bijdragen en afschrijvingen bedragen Afl. 77,7 mln., oftewel 50,3% van hetgeen begroot. Vorig jaar werd een realisatie voor deze periode behaald van Afl. 83,1 mln. De afschrijvingskosten zijn voor Afl. 16,3 mln. verantwoord op basis van de werkelijke afschrijvingskosten 2015. De landsbijdrage AZV is gerealiseerd voor Afl. 17,1 mln.

Tenslotte, illustreert grafiek 3 de uitgavenrealisatie uitgedrukt in procenten van hetgeen begroot.

Grafiek 4: Uitgavenrealisatie uitgedrukt als uitputtingspercentage van hetgeen begroot in %

2.2. Realisatie kapitaalrekening

Ten aanzien van de ontvangsten op de kapitaaldienst is de begrotingsuitputting gelijk aan 36.7% van hetgeen begroot tegenover een realisatie van de uitgaven van 9.4%. Vorig jaar werd het resultaat van de kapitaaldienst aanzienlijk positief beïnvloed door een schenking vanuit het buitenland (ontvangsten uit Europese fondsen ten behoeve van het onderwijs) ter waarde van Afl. 4,9 mln. Per eind juni 2016 werd in vergelijking met dezelfde periode van het vorige jaar Afl. 0,9 mln. minder aan lokale kredieten (studieleningen) verstrekt. Vermeldenswaard is de mogelijkheid dat het bedrag aan lokale kredietverstrekking nog in het derde kwartaal kan toenemen aangezien in juli en augustus nog boekingen op deze post kunnen worden gedaan. Het resultaat op de kapitaaldienst per 30 juni 2016 geeft een positief saldo ten bedrage van Afl. 7,8 mln.

Tabel 9: Kapitaalrekening 2e kwartaal 2016 in Afl.

Kapitaal Ontvangsten	t/m 30 juni 2016	t/m 30 juni 2015	Begroot	% Begrotings-uitputting
Verkoop onr. goederen en grond	45,880	179,240	11,000,000	0.4%
Lokale Kredietaflossing	698,567	687,008	7,471,000	9.4%
Vrijgekomen afschrijvingen	16,328,954	16,529,611	28,105,700	58.1%
Schenking buitenland	0	4,914,491	0	
	17,073,401	22,310,350	46,576,700	36.7%

Kapitaal uitgaven	t/m 30 juni 2016	t/m 30 juni 2015	Begroot	% Begrotings-uitputting
Investeringen	1,138,349	326,362	6,774,600	16.8%
Vermogensoverdrachten	2,840,000	2,000,000	15,175,000	18.7%
Lokale kredietverlening	5,339,697	6,330,040	35,000,000	15.3%
	9,318,046	8,656,402	56,949,600	16.4%

Netto resultaat kapitaaldienst	7,755,355	13,653,948	-10,372,900	-74.8%
---------------------------------------	------------------	-------------------	--------------------	---------------

2.2.1 Kapitaalontvangsten 2e kwartaal

Hieronder volgt een korte toelichting per categorie van de kapitaalontvangsten.

Verkoop onroerend goed:

De begrote opbrengsten uit verkoop van het overheidsgebouw van Douane zijn in het 2e kwartaal nog niet gerealiseerd. Op 17 juni jl. heeft de minister van Financiën en Overheidsorganisatie middels een brief aan DOW verzocht om de stand van zaken en de planning omtrent het verkoopmoment en de opbrengst van bovengenoemd gebouw aan te geven. Verdere informatie zal derhalve in de URK3-2016 worden opgenomen.

Lokale kredietaflossing:

De realisatie ad. Afl. 0,7 mln. betreft voornamelijk de ontvangen aflossingen uit de meerjarenplan leningen APA voor Afl. 0,6 mln., welke geheel conform aflossingsschema verlopen. Daarnaast lopen de ontvangsten uit aflossingen van studieleningen achter. In dit halfjaar werd een totaal van Afl. 0,1 mln. ontvangen aan aflossingen van studieleningen.

Vrijgekomen afschrijvingen:

De realisatie van de afschrijvingskosten zijn in 2016 geschat op basis van de werkelijke realisatie 2015. De afschrijvingskosten in de exploitatierekening leiden niet tot uitgaven en worden in de vorm van een vrijval in de kapitaalontvangsten gecompenseerd.

2.2.2 Kapitaaluitgaven per ultimo 2e kwartaal

Hieronder volgt een korte toelichting per categorie van de kapitaaluitgaven.

Investeringsen:

In het 2e kwartaal zijn naast de FDA, nauwelijks uitgaven geweest voor investeringen. De verwachting is echter dat de begrote investeringen in het najaar zullen worden gerealiseerd.

Vermogensoverdrachten:

De vermogensoverdrachten die conform planning nog gerealiseerd zullen worden in 2016 zijn:

- Investeringsen Staten, begroot voor Afl. 375.000.
- Post Aruba N.V., realisatie Afl. 1 mln. en begroot voor Afl. 3,8 mln.
- FDA (eindafrekening), realisatie Afl. 1,8 mln. begroot voor Afl. 11 mln. In een brief, gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de FDA van 16 juni 2016, is een maandelijkse betaling van Afl. 1,84 mln. aangekondigd tot en met december 2016.

Lokale kredietverlening:

De realisatie van verstrekte studieleningen is in het 2e kwartaal Afl. 3,6 mln. (begroot Afl. 35 mln.) Conform systematiek zal de piek aan verstrekkingen rond eind juli, begin aug plaatsvinden.

3. Meerjarig begrotingsbeleid

3.1 Inleiding

Dienstjaar 2016 markeert de start van de invoering van een meer bestendige meer-jarenkader met twee doelen namelijk. om ten eerste op de korte termijn minimaal een begrotingsevenwicht te bereiken en ten tweede om op de lange termijn duurzame overheidsfinanciën te waarborgen. Hierna wordt dit nieuw kader kort toegelicht.

3.2 Nieuwe economische perspectieven

Nu de overeenkomst met CITGO rond is en de heropening van de olieraffinaderij aanstaande is, heeft dit geleid tot heroverwegingen van beleidskeuzes voor het meerjarenkader. Gelet op de te verwachten middenontwikkeling door onder andere de komst van CITGO is door de regering besloten om één van de zeven beleidskeuzes tijdelijk te matigen. Deze zal na intern beraad ingezet worden, alleen en indien de wettelijke tekortnormen, conform de LAft, dreigen niet behaald te worden. Hierna wordt aangegeven welke beleidsactie de komende jaren als mitigerende instrument ingezet kan worden.

Tabel 10: Meerjarige beleidskeuzes

Beleidsactie:	Status:
1. Fiscale hervorming	In uitvoering
2. Invorderingsactie	In uitvoering
3. a. Intensivering niet-belastingopbrengsten	In uitvoering
b. Intensivering inning studieleningen	In uitvoering ¹
4. Vijf procent jaarlijkse besparing op de personeelskosten	In uitvoering
5. Natuurlijk verloop	In uitvoering ²
6. Taakstelling op goederen en diensten	Uitgevoerd
7. Socialisatie en fiscalisering van bovenmatige uitkeringen en reparatietoeslag	Mitigerend

3.3 MRJ 2017-2020

Het meerjarenkader is het product van een dynamisch proces dat continu geactualiseerd en gemonitord wordt. De vermelde bedragen worden geactualiseerd op basis van nieuwe feiten, zoals een vastgestelde begroting, een begrotingswijziging, nieuwe informatie vanuit de diensten, ministeries en/of Landsbedrijf, nieuwe beleidsplannen en/of besluiten, bbp-updates en elke andere recente informatie die invloed kan hebben op het meerjarige financieel beeld van het Land.

In het vervolg zal in de uitvoeringsrapportages per kwartaal een “snapsnot” gegeven worden van de meest actuele versie van het MRJ 2016-2020. Deze snapshot bestaat uit drie onderdelen:

¹ Er wordt continu gewerkt aan het verbeteren van de inning van studieleningen: in het tweede kwartaal van 2016 zijn nieuwe krachten aangetrokken ter versterking van de afdeling Debiteuren bij de Directie Financiën. Het inningsproces wordt eerst in orde gebracht alvorens over te kunnen gaan tot intensivering van de op te halen jaarlijkse targets.

² Op dit moment biedt natuurlijk verloop als instrument (nog) niet veel besparing op aangezien dat de overgang lopende is van verhoging van de AOV-leeftijd en de pensioengerechtigde leeftijd c.q. van 60 naar 65 jaar, terwijl het personeel dat gebruik heeft gemaakt van de VUT nog 3 jaar krijgt uitbetaald.

1. Een meerjarige inzicht op de ontwikkeling van het primair saldo;
2. Een prognose van de stand van de overheidsfinanciën voor de komende vier jaar en
3. Inzage in de te verwachten meerjarige ontwikkeling van de collectieve sector.

Tabel 11: Meerjarig kijk op de ontwikkeling van het primair saldo

	<i>Primair saldo</i>	2015 Realisatie	2016 Begroting	2017 Ontwerp- begroting	2018 Proj.	2019 Proj.	2020 Proj.
MIDDELEN		1,377,013,642	1,351,773,200	1,478,565,900	1,582,798,116	1,607,943,623	1,599,812,272
	<i>Belastingen:</i>	984,065,775	1,047,400,500	1,113,850,500	1,263,444,416	1,286,005,756	1,260,228,219
	<i>Niet-belastingen:</i>	217,931,606	184,796,000	186,185,900	207,824,200	210,408,366	228,054,553
	<i>Kapitaalontvangsten:</i>	0	0	67,000,000	0	0	0
	<i>Verkoop grond en onroerende goederen:</i>	240,000	11,000,000	0	0	0	0
	<i>Lokale krediet aflossing:</i>	3,660,000	7,471,000	6,275,000	6,275,000	6,275,000	6,275,000
	<i>Rollover schatkistpromessen:</i>	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000
	<i>Scheningen</i>	65,456,261	0	0	0	0	0
	<i>Vrijgekomen afschrijvingen:</i>	32,660,000	28,105,700	32,254,500	32,254,500	32,254,500	32,254,500
KOSTEN		1,441,637,474	1,454,575,300	1,704,085,100	1,666,197,579	1,721,436,189	1,634,679,942
	<i>Personeel:</i>	371,189,320	363,872,100	367,181,400	359,739,031	355,836,334	355,836,334
	<i>Werkgeversbijdragen:</i>	95,756,422	92,978,600	92,309,400	89,161,964	89,290,840	89,290,840
	<i>Goederen & Diensten:</i>	186,488,978	165,774,200	171,271,900	172,301,300	172,296,200	172,296,200
	<i>Subsidies:</i>	198,561,835	201,874,300	202,054,100	202,054,100	202,054,100	202,054,100
	<i>Overdrachten:</i>	129,283,553	136,453,100	153,414,500	153,414,500	153,414,500	153,414,500
	<i>Bijdragen & verrekeningen:</i>	142,948,236	126,438,700	155,047,100	202,143,750	223,175,000	223,175,000
	<i>Rollover schatkistpromessen:</i>	32,657,908	28,105,700	32,254,500	32,254,500	32,254,500	32,254,500
	<i>Investerings:</i>	5,846,721	6,774,600	4,500,000	4,500,000	4,500,000	4,500,000
	<i>Lokale vermogensoverdrachten:</i>	7,414,501	15,175,000	3,800,000	3,800,000	3,800,000	3,800,000
	<i>Aflossingen:</i>	176,530,000	209,129,000	414,252,200	338,828,434	376,814,715	290,058,468
	<i>Rollover schatkistpromessen:</i>	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000
	<i>Lokale kredietverlening:</i>	21,960,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000
	<i>III. Begrotingstekort:</i>	-64,623,832	-102,802,100	-225,519,200	-83,399,463	-113,492,566	-34,867,670
	<i>Aflossingen:</i>	176,530,000	209,129,000	414,252,200	338,828,434	376,814,715	290,058,468
<i>IV. Primair saldo (I-II):</i>	111,906,168	106,326,900	188,733,000	255,428,971	263,322,149	255,190,798	
BBP:	4,835,500,000	5,015,355,556	5,322,836,133	5,450,584,201	5,581,398,221	5,715,351,779	
als % van het BBP:	2.3%	2.1%	3.5%	4.7%	4.7%	4.5%	

Uit de hier bovenstaande tabel is te zien dat het Land over de periode 2015-2020 over een positief primair saldo geniet. Indien de rente bij dit primair saldo opgeteld wordt, wordt dit financieel vooruitzicht omgedraaid naar financieringstekorten in plaats van overschotten. Dit betekent dat met name de rentelasten de beïnvloedende factor zijn achter de tekorten van Lands' openbare financiën. Vandaar ook dat er een aantal herfinanciering pogingen zijn en worden gedaan om de leningenportefeuille van het land te 'leanen'. In tabel 10 wordt het geactualiseerde meerjarenkader weergegeven waarin de invloed van de rentelasten te zien is op de meerjarige ontwikkeling van Lands' financiën.

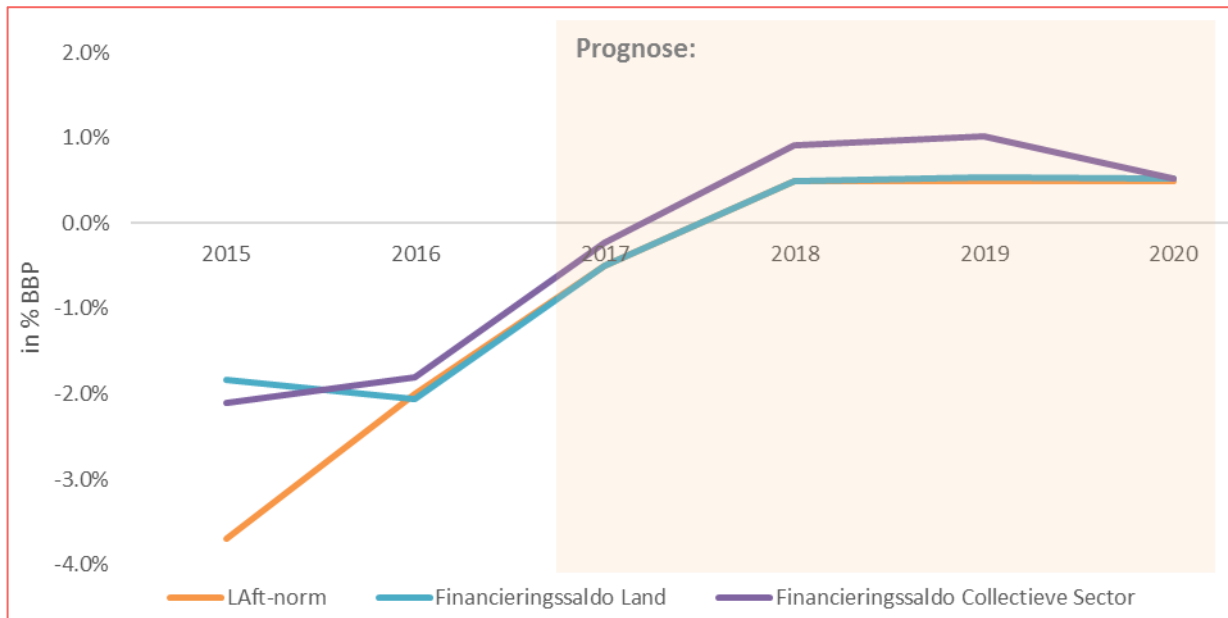
Tabel 12: Meerjarenkader 2017-2020

Meerjarenkader:		2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Realisatie	Begroting	Ontwerp-begroting	Proj.	Proj.	Proj.
MIDDELEN		1,201,997,381	1,232,196,500	1,300,036,400	1,471,268,616	1,496,414,123	1,488,282,772
	Belastingen:	984,065,775	1,047,400,500	1,113,850,500	1,263,444,416	1,286,005,756	1,260,228,219
	Niet-belastingen:	217,931,606	184,796,000	186,185,900	207,824,200	210,408,366	228,054,553
		1,357,174,606	1,324,920,700	1,388,880,100	1,439,590,728	1,461,679,967	1,453,878,104
	Personeel:	371,189,320	363,872,100	367,181,400	359,739,031	355,836,334	355,836,334
	Werkgeversbijdragen:	95,756,422	92,978,600	92,309,400	89,161,964	89,290,840	89,290,840
	Goederen & Diensten:	186,488,978	165,774,200	171,271,900	172,301,300	172,296,200	172,296,200
	Rente:	200,288,354	209,424,000	215,347,200	228,521,583	233,358,493	225,556,631
	Subsidies:	198,561,835	201,874,300	202,054,100	202,054,100	202,054,100	202,054,100
	Overdrachten:	129,283,553	136,453,100	153,414,500	153,414,500	153,414,500	153,414,500
KOSTEN	Bijdragen & verrekeningen:	142,948,236	126,438,700	155,047,100	202,143,750	223,175,000	223,175,000
	Afschrijvingen:	32,657,908	28,105,700	32,254,500	32,254,500	32,254,500	32,254,500
	I. Exploitatiesaldo:	-155,177,225	-92,724,200	-88,843,700	31,677,888	34,734,156	34,404,668
FIN. MIDDELEN		175,016,261	119,576,700	178,529,500	111,529,500	111,529,500	111,529,500
	Kapitaalontvangsten	0	0	67,000,000	0	0	0
	Verkoop grond en onroerende goederen:	240,000	11,000,000	0	0	0	0
	Lokale krediet aflossing:	3,660,000	7,471,000	6,275,000	6,275,000	6,275,000	6,275,000
	Rollover schatkistpromessen:	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000
	Schenken:	65,456,261	0	0	0	0	0
	Vrijgekomen afschrijvingen:	32,660,000	28,105,700	32,254,500	32,254,500	32,254,500	32,254,500
		284,751,222	339,078,600	530,552,200	455,128,434	493,114,715	406,358,468
	Investerings:	5,846,721	6,774,600	4,500,000	4,500,000	4,500,000	4,500,000
	Lokale vermogensoverdrachten:	7,414,501	15,175,000	3,800,000	3,800,000	3,800,000	3,800,000
KAP.UITGAVEN	Aflossingen:	176,530,000	209,129,000	414,252,200	338,828,434	376,814,715	290,058,468
	Rollover schatkistpromessen:	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000	73,000,000
	Lokale kredietverlening:	21,960,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000	35,000,000
	II. Kapitaalsaldo:	-109,734,961	-219,501,900	-352,022,700	-343,598,934	-381,585,215	-294,828,968
	III. Financieringsbehoefte:	-264,912,186	-312,226,100	-440,866,400	-311,921,045	-346,851,059	-260,424,301
	-88,382,186	-103,097,100	-26,614,200	26,907,388	29,963,656	29,634,168	
	176,530,000	209,129,000	414,252,200	338,828,434	376,814,715	290,058,468	
IV. BBP:	4,835,500,000	5,015,355,556	5,322,836,133	5,450,584,201	5,581,398,221	5,715,351,779	
V.	Memorandum items:						
	1. Kostenontwikkeling PPS	15,627,461	21,184,200	30,500,000	49,328,750	63,560,000	63,560,000
	2. Lastenontwikkeling AZV (landsbijdrage)	59,989,532	34,165,000	53,132,100	81,400,000	88,200,000	88,200,000

Noot: Laatste geactualiseerd op 20 juli 2016

Het Land heeft invulling gegeven aan haar gehele collectieve sector. Deze collectieve sector bestaat uit: AZV, SVB, ATA, Serlimar, de Universiteit van Aruba en het Land. Meerjarig gezien, ontwikkelt zich het financieringssaldo van de net omschreven collectieve sector jaarlijks binnen of zelfs beter dan de voorgeschreven wettelijke normen. Hierna is grafisch weergegeven hoe de financieringssaldi van het Land en de collectieve sector zich ontwikkelen ten opzichte van de LAft-norm.

Grafiek 5: Ontwikkeling collectieve sector

Sinds 2015 presteert het Land en haar collectieve sector beter dan de wettelijk vastgestelde LAft-norm voor wat betreft het financieringssaldo.

3.4 Voortgangsresultaten

In de volgende tabel zijn de resultaten te lezen van de ingezette beleidsacties:

Tabel 13: Resultaten meerjarige beleidskeuzes per kwartaal in 2016

Voortgangsresultaten MRJ 2017-2020:						
<i>Alle bedragen zijn in Afl. Mln.</i>	B 2016	Q1 2016	Q2 2016	Subtotaal per beleidskeuze	%	Status
1. Introductie van een alternatieve inkomstenbron						in uitvoering
2. Invorderingsactie DIMP	81.40	23.43	14.31	37.73	46.4%	in uitvoering
<i>Loonbelasting</i>	8.00	0.82	0.40	1.23	15.3%	
<i>Winstbelasting</i>	60.00	21.11	11.31	32.42	54.0%	
<i>Grondbelasting</i>	10.00	1.15	2.02	3.17	31.7%	
<i>BBO</i>	3.40	0.34	0.57	0.92	26.9%	
3. a Intensivering niet-belastingopbrengsten	78.20	19.23	20.67	39.90	51.0%	in uitvoering
b Intensivering niet-belastingopbrengsten (studieleningen)	7.47	0.52	0.51	1.03	13.8%	in uitvoering
Subtotaal middelenopbrengst:	167.07	43.18	35.49	78.66	47.1%	
4. Vijf procent minimum jaarlijkse besparing op de personeelskosten	-10.10	-1.58	-0.45	-2.03	20.1%	in uitvoering
5. Natuurlijk verloop						in uitvoering
6. Taakstelling op goederen en diensten	-20.70	9.61	-8.57	1.04	5.0%	in uitvoering
7. Socialisatie en fiscalisering bovenmatige uitkeringen en reparatietoeslag						mitigerende maatregel
Subtotaal uitgavenreductie:	-30.80	8.03	-9.02	-0.99	3.2%	
Totaal:	136.28	51.20	26.47	77.67	57.0%	

Noot:

- Voor de invorderingsactie van 2016 hanteert DIMP een target van in totaal AFL. 81.4 mln. Deze target is verspreid over 4 belastingsoorten te weten: loon-, winst-, grondbelasting en BBO. De begrote bedragen voor deze belastingsoorten zijn respectievelijk: loonbelasting AFL. 270.0 mln. waarvan AFL. 8.0 mln. onderdeel is van de lopende invorderingsactie.
- De inning van niet-belastingopbrengsten waarop geïntensiveerd wordt, zijn middelensoorten: boeten, dienstverlening derden, overige middelen, erfpachtrechten, uitkering deelneming, verhuur gronden, verhuuropbrengsten en studieleningen.
- Positieve getallen geven een stijging aan, en negatieve bedragen geven een daling aan.
- Het resultaat bij beleidskeuze 4 is inclusief natuurlijk verloop

Conform de resultaten tot en met het tweede kwartaal van 2016 is te zien dat de ingezette beleidsacties aan de middelenkant voor een stijging van Afl. 78,7 mln. hebben gezorgd, waarvan de intensivering van de niet-belasting-opbrengsten en de invorderingsactie DIMP de grootste bijdrage hebben geleverd te weten Afl. 39,9 mln. en Afl. 37,7 mln. Dit vormt 46,5% van de totaal begrote doelstelling van Afl. 167,1 mln.

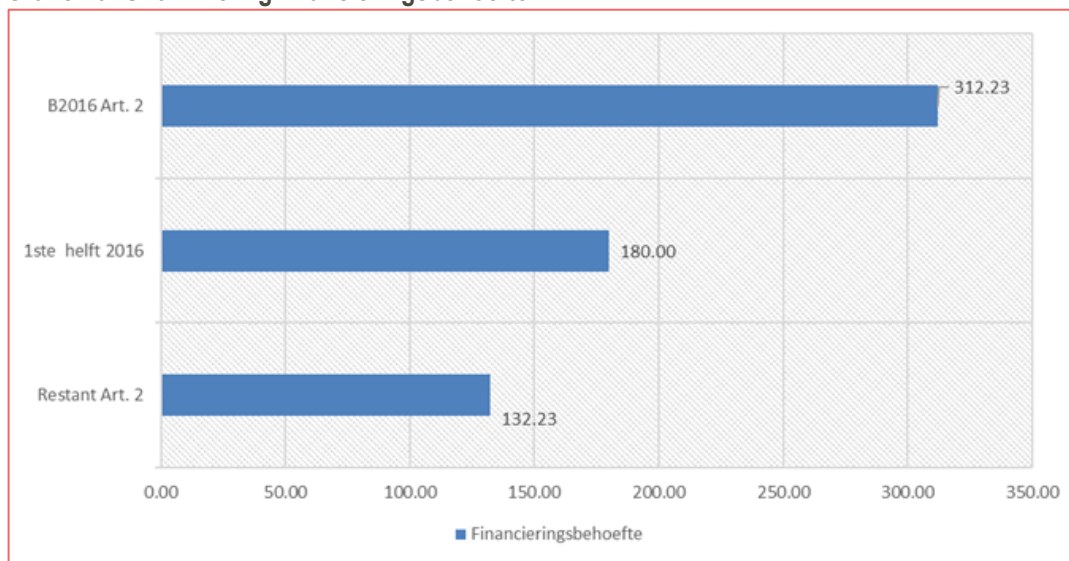
Aan de uitgavenkant is tot en met het tweede kwartaal een uitgavenreductie verricht van 3,2% vergeleken met 2015 gegeven dat het begrote bedrag voor de hoofdkostensoort Personeel, Werkgeversbijdrage en Goederen en Diensten in 2016 lager is dan de realisatie van deze hoofdkostensoorten in 2015.

4. Financiering en schuldbeheer

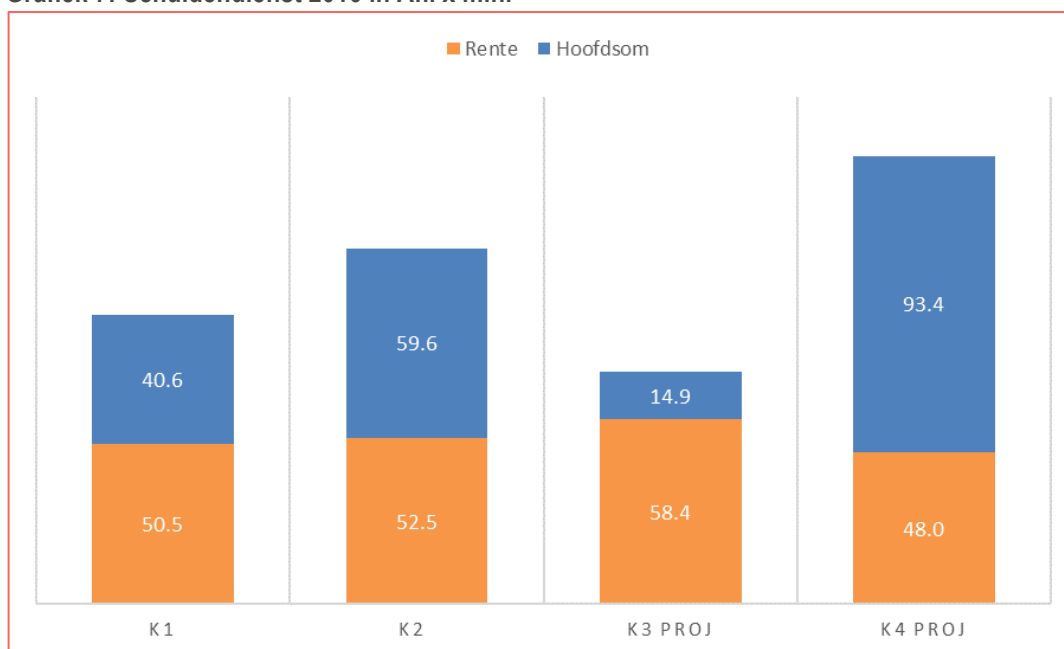
4.1. Uitvoering financieringsbevoegdheid

Op basis van de Landsverordening d.d. 12 februari 2016 AB. no.5, artikel 2, is voor het jaar 2016 een financieringsbehoefte vastgesteld van Afl. 312.226.100. De minister van Financiën en Overheidsorganisatie is gemachtigd om tot dit bedrag gedurende dit begrotingsjaar aan geldleningen aan te gaan. In het tweede kwartaal is een buitenlandse lening gesloten van USD 100 mln. (Afl. 180 mln.). Over de eerste helft van het jaar is aldus gebruik gemaakt van ca. 58% van de in artikel 2 van de begroting 2016 opgenomen machtiging tot financiering.

Grafiek 6: Ontwikkeling financieringsbehoefte in Afl. x mln.

Grafiek 7: Schuldendienst 2016 in Afl. x mln.

4.2. Schuldstand

De schuldstand per ultimo van het 2e kwartaal staat op Afl. 4.003,73 mln., waarvan Afl. 3.886,39 mln. aan leningen. In onderstaand tabel wordt de schuldstand en de stand van de leningen over de laatste 12 maanden nader belicht.

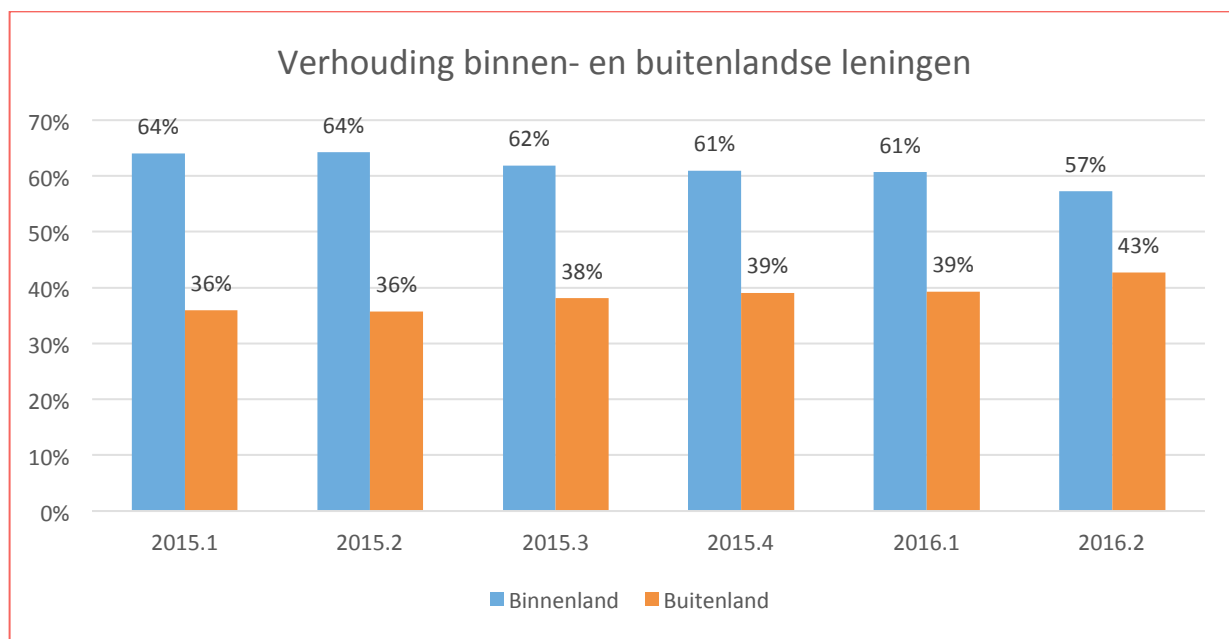
Tabel 14: Schuldontwikkeling per kwartaal

	2015	2016	2016
	K4	K1	K2
	2015.4	2016.1	2016.2
Binnenlandse leningen			
Promessen en kasgeldlening	73.00	73.00	65.00
Staatsobligaties	1,165.27	1,165.27	1,107.82
Onderhandse leningen	726.82	726.82	726.82
Overige leningen	359.28	327.28	325.33
	2,324.37	2,292.37	2,224.97
Buitenlandse leningen			
Leningen N.I.O.	20.93	21.22	19.75
Leningen Rijksbegroting	25.75	26.93	26.26
Overige leningen EUR	8.29	8.66	8.21
Buitenlandse leningen USD	1,435.28	1,427.20	1,607.20
	1,490.25	1,484.01	1,661.43
Totaal Leningen	3,814.63	3,776.38	3,886.39
% BBP	78.9%	76.7%	79.0%
Kortlopende schulden			
Extracomptabele schulden - SVB ¹⁾	51.60	-	-
Extracomptabele schulden - Lease	13.01	12.89	12.77
Totaal schulden	3,984.06	3,943.63	4,003.73
% BBP	82.4%	80.1%	81.3%
BBP ⁴⁾	4,835.50	4,922.30	4,922.30
Noot			
¹⁾ Betreft een vermeende garantie tbv SVB			
⁴⁾ Bron BBP is Centrale Bank van Aruba			

Om het schuldbeheer meer inzichtelijk te maken is de tabel met de schuldstand zodanig aangepast dat snel onderscheid kan worden gemaakt tussen de leningen, kortlopende schulden (doorgaans Unmet Financing Requirement of UFR) en de latente schulden. Het totaal aan leningen wordt aldus separaat vermeld. Voorts is besloten om de leningen in te delen overeenkomstig de comptabele richtlijnen zodat ook de aansluiting met 's Lands begrotingen en de jaarrekeningen makkelijker wordt.

Voor de aanwijzing van een lening als zijnde een binnen- of een buitenlandse verplichting wordt in de begroting en de jaarrekening van het Land gekeken naar de markt waarop de betreffende lening is geplaatst. De domicilie van de schuldeiser speelt daarbij geen rol. De verhouding tussen de binnen- en buitenlandse schulden is georganiseerd conform deze richtlijnen en ziet er anders uit dan wanneer een economische classificatie wordt gehanteerd. Van alle leningen in 's Lands portfolio per ultimo tweede kwartaal 2016 zijn er 57% op de lokale markt geplaatst.

Grafiek 8: Verhouding binnen- en buitenlandse schulden

4.3. Schuldendienst per 30 juni 2016

De schuldendienst verloopt volledig conform schema (zie tabel 12). Over het tweede kwartaal 2016 is overeenkomstig de planning Afl. 112,2 miljoen betaald aan rente en aflossingen op langlopende leningen.

Tabel 15: Verloop schuldendienst 2016 in Afl. mln.

	Aflossing	Rente	Totaal	Halfjaarlijkse Totalen
Kwartaal 1	40.6	50.5	91.1	
Kwartaal 2	59.6	52.5	112.2	203.2
Kwartaal 3	14.9	58.4	73.2	
Kwartaal 4	93.4	48.0	141.4	214.6
Totaal	208.5	209.3	417.9	

Voor de schuldendienst over de eerste helft van het jaar stond Afl. 203,2 mln. in de planning, waarvan ca. Afl. 100 mln. aan aflossingen. De vervallen leningen zijn vervangen door een nieuwe lening van Afl. 180 mln. (USD 100 mln.). Het restant bedrag van Afl. 80 mln. is aangewend aan de in deze periode betaalbaar geworden rente, totaal Afl. 102 mln.

De buitenlandse lening is op 6 mei 2016 gesloten en bestaat uit een lening van USD 33 mln. met looptijd van 8 jaar en een lening van USD 67 mln. met looptijd van 12 jaar. Deze lening is met de Rijksministerraad afgestemd, zoals voorgeschreven staat in artikel 29 van het Statuut. Door de tijdelijke overschot aan liquide middelen direct na het afsluiten van de lening is de geplande weder uitgifte in juni van de kasgeldlening ten belope van Afl. 8 mln. tijdelijk aangehouden. Voorts is, gegeven de in 2015 gerealiseerde meevaller, ervoor gekozen om een schuld van Afl. 4,8 mln. aan het AZV uit de kasmiddelen te betalen. Hiermee heeft het Land voldaan aan haar verplichting tot aanzuivering van de tekorten AZV over 2013 en 2014, zulks zonder gebruikmaking van de financieringsmachtiging ex artikel 38s van de Landsverordening AZV (AB1992 no.18). Na verwerking van deze mutaties en van de aflossingen is de schuldpositie over het tweede kwartaal met Afl. 60 mln. toegenomen.

4.4 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden van het Land bestaat grotendeels uit schulden aan handelscrediteuren zowel in binnen- als in het buitenland, alsook schulden aan overheidsinstellingen en deelnemingen. Het totale bedrag van deze schulden fluctueert ruim voldoende binnen de gangbare normen. In dit kader zij volledigheidshalve vermeld dat er bij deze cijfers opgenomen schuld aan APFA voornamelijk gebruik wordt gemaakt van de door het pensioenfonds aangeleverde cijfers.

Tabel 16: Kortlopende schulden in Afl. mln.

	2015				2016	
	K1	K2	K3	K4	K1	K2
Vlottende Passiva:						
UFR - buitenland	9.89	10.75	10.65	12.71	9.86	9.07
UFR - binnenland	129.80	155.82	94.45	92.12	144.51	95.50
	139.69	166.57	105.10	104.83	154.37	104.57
Latente Schulden:						
Huurovereenkomst AREH N.V.	13.35	13.24	13.13	13.01	12.89	12.77

Betalingen uit hoofde van de overeenkomst tussen Land Aruba en AREH N.V. worden zowel in de begrotingen als de jaarrekeningen verantwoord als zijnde huurkosten. De aan deze overeenkomst verbonden bedragen worden volledigheidshalve vermeldt, ook al is er geen sprake van rentelasten of aflossingen.

5. Stand van zaken van het financieel beheer

5.1. Inleiding

Mede naar aanleiding van het recente overleg met de vertegenwoordigers van het CAft ten aanzien van de stand van zaken betreffende het verbeterplan financieel beheer, is ter wille van de overzichtelijkheid daarvan besloten om de huidige rapportagevorm aan te passen. De gepresenteerde hybride aanpak ten aanzien van de te verrichten activiteiten ter optimalisering van het financieel beheer zoals in februari 2016 is gepresenteerd blijft ongewijzigd. Tot nu toe werd aan de hand van 8 verbeterpunten over de ontwikkelingen binnen het financieel beheer gerapporteerd die hun oorsprong in de verrichte nulmeting vinden. Het gaat er hierbij om dat vanaf deze rapportage inzichtelijk wordt gemaakt welke activiteiten die direct invloed hebben op de PEFA-scores, zoals gepresenteerd in het 'Self Assessment PEFA-inventarisatie Financieel beheer Aruba' rapport van 6 augustus 2015, concreet zijn verricht. Voornoemde rapport presenteerde een overzicht met 29 indicatoren verdeeld over 6 specifieke onderwerpen (deelgebieden). Aruba heeft op deze nulmeting voldoende gescoord (op 19 van de 29 PEFA-indicatoren was de meting gelijk of boven de norm) maar blijft zich met toewijding richten op een continue optimalisering van haar financieel beheer. De verrichte nulmeting (juli 2015) blijft voorsnog tot een volgende evaluatieronde het uitgangspunt voor de rapportages van de stand van zaken inzake de verdere optimalisering van het Arubaanse financieel beheer. Het gaat er met name om dat de discussies ter zake op eenduidige wijze worden gevoerd uitgaande van een vaste rapportagevorm. De volgende paragraaf begint met een opsomming van de zes hoofddeelgebieden van de PEFA-systematiek. Daarna zijn een aantal tabellen opgenomen die de stand van zaken van de verrichte activiteiten per PEFA-indicator weergeeft.

5.2. Verrichte werkzaamheden uit hoofde van het Verbeterplan Financieel Beheer

De PEFA-normeringsystematiek geeft per indicator aan (op een totaal van 29) of het financieel beheer voldoende adequaat is. Een 'Core Score' geeft het minimumniveau aan. De zes hoofddeelgebieden van deze normeringsystematiek zijn:

1. Betrouwbaarheid van de begroting
2. Volledigheid en transparantie
3. Beleidsmatig begroten
4. Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting
5. Administratie, vastlegging en verslaggeving
6. Extern toezicht en controle inclusief Corporate Governance

Om op effectieve wijze de PEFA-score van het financieel beheer van het Land Aruba verder te optimaliseren zal onder andere de nadruk op een aantal activiteiten worden gezet die betrekking hebben op 5 van de 6 bovenstaande deelgebieden. Hieronder zijn vijf tabellen gepresenteerd waardin deze activiteiten zijn opgenomen.

De status van de te verrichten activiteiten wordt middels vijf criteria gerapporteerd. Deze zijn in onderstaande tabel gedefinieerd:

Tabel: 17 Definitie afkortingen

Status afkorting	Definitie
CP = Continu Proces	Activiteiten die geen eindpunt kennen maar continu aandacht behoeven.
IP = In Planning	Te verrichten activiteiten ter verbetering van het financieel beheer moeten nog worden uitgestippeld.
IU = In Uitvoering	Activiteiten die thans verricht worden ter verbetering van het financieel beheer.
UIE = Uitvoering In Eindfase	Activiteiten die verricht moeten worden ter verbetering en voor 2/3 deel of meer afgerond zijn.
G = Gereed	Activiteiten die verricht moeten worden ter verbetering van het financieel beheer zijn afgerond.

Hieronder zijn de activiteiten die direct effect hebben op de PEFA-indicatoren in tabelvorm per hoofddeelgebied gepresenteerd.

Tabel 18: Volledigheid en transparantie

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
2. Volledigheid en transparantie*				
PEFA INDICATOR 6: Volledigheid van informatie in begrotingstoelichting	A	B	A	
Acties:				Status:
Info over financiering begrotingstekort opnemen in toelichting begroting				IP*
Info over schuldpositie opnemen in toelichting begroting				IU*
Info over financiële activa (investeringen) opnemen in begroting				G
*Ten aanzien van de financiering zij aangegeven dat een specificatie van de aflissingsverplichtingen in de toelichting is opgenomen. Bij de vaststelling van het operationeel financieringsplan voor 2017 zal dit aan de Staten worden meegedeeld. Informatie over de schuldpositie wordt in de "Visualisatie Data Begroting"(VDB) opgenomen. De VDB 2017 wordt thans opgesteld.				
PEFA INDICATOR 9: Inzicht in financiële risico's zbo's en overheid NV's	B	C	B	
Acties:				Status:
Standaardrapportagemodel ontwerpen				G
Controle op de rekeningen van de fiscale rapporten die door de autonome overheidsinstellingen en publieke ondernemingen worden geleverd. Daarnaast moet een geconsolideerd overzicht gemaakt worden van de totale fiscale risico's.				IU

Tabel 19: Beleidsmatig begroten

PEFA Deelgebied	Core Score	Huidige Score	Beoogde Score	
3. Beleidsmatig begroten	B	C+	B	
PI-11: Deelname aan jaarlijkse begrotingsproces				Status:
Actie:				
Tijdige en volledige terugkoppeling aan ministeries inzake inkortingen en wijzigingen				G
Structurele overleg met MINFO				G
Bevorderen communicatiestructuren om financieel beleid van MINFO bekend te maken bij ministeries;				G
Naleving jaarlijkse budget kalender en minstens zes weken van te voren voorleggen aan ministeries, departementen en agentschappen.				IU

Detailbegroting vier weken van tevoren voorleggen aan ministeries, departementen en agentschappen.	IU
Intensiveren begrotingsoverleg met begroting coördinatoren van Bureau van alle ministers (politieke vertegenwoordigers)	CP

Tabel 20: Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Zorgvuldigheid en interne beheersing van de uitvoering van de begroting	C+	D+	C+	
PI-18: Het beheer van de salarisadministratie				
Verrichten deel payroll audits of enquêtes onder het personeel over laatste drie jaar.				IU
Er moet een systeem op gezet worden om de bevindingen van de ARA en CAD op te volgen dan wel te adresseren. Daarna wordt periodiek gerapporteerd of de punten zijn opgepakt.				IU

Tabel 21: Administratie, vastlegging en verslaggeving

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Administratie, vastlegging en verslaggeving	C+	D+	C+	
PI-25: Kwaliteit en tijdigheid van de jaarrekening				
Standaard rapportages collectieve sector integreren in rapportage Land Aruba.				IU

Tabel 22: Extern toezicht en controle

Onderwerp (volgens indeling PEFA rapport):	Core Score	Huidige score	Beoogde score	
3. Extern toezicht en controle	C+	D+	C	
PI-26: Reikwijdte, aard en aanbevelingen externe audits				
Dit verbeterpunt is sterk afhankelijk van de bezetting van CAD en de ARA en kan moeilijkerwijs op korte termijn worden bewerkstelligd.				IU

6. Liquiditeitsoverzicht

6.1. Inleiding

De onderstaande tabel presenteert de liquiditeitsrealisatie per 30 juni 2016. Voor de presentatie van de liquiditeitsstromen wordt gebruik gemaakt van het door de Centrale Bank van Aruba in haar publicaties gehanteerde “Government Financial Operations”-formaat. Een volledige aansluiting met de begroting is niet direct mogelijk, omdat verschillende stelsels aan de verschillende overzichten ten grondslag liggen. De doelstelling achter het bestaan van dit overzicht is niet om de begroting te kunnen volgen, maar om de inzet van het werkkapitaal van het Land inzichtelijk te maken. Alle in dit overzicht opgenomen bedragen, inclusief de bedragen over voorgaande periodes, zijn voorlopige cijfers.

Leidend voor de inzet van het werkkapitaal over het tweede kwartaal was een sterke stroom van ontvangsten en een solide kaspositie. Het afsluiten van een buitenlandse lening ten belope van Afl. 180 mln. verliep gelijktijdig met een toename in de ontvangsten (voornamelijk VAS) dat oorspronkelijk pas in het laatste kwartaal werd verwacht. Mede door de forse kaspositie is het mogelijk geweest om een aantal kasactiviteiten te herschikken. Zo zijn alle schulden aan AZV van voorgaande jaren afgewikkeld, w.o. de tekorten 2013 en 2014, alsmede voorderingen u.h.v. Landsbijdragen. Ook de rekeningen bij handelscrediteuren zijn verder teruggebracht en is er voor gekozen om gemiddeld Afl. 21 mln. per maand te betalen aan handelscrediteuren, ofwel ca. Afl. 5 mln. hoger dan gebruikelijk. Deze handelingen beïnvloeden hoofdzakelijk de posten Goederen en Diensten, en Verrekeningen. Door de solide kaspositie is het verder ook mogelijk geweest om een in juni geplande weder uitgifte van Afl. 8 mln. aan kasgeld tijdelijk aan te houden. Deze planning schetst het resultaat in een behoudend ontvangsten-scenario in de 2de helft van het jaar. Het werkkapitaal aan het eind van het jaar zal zonder bijsturing koersen richting negatief Afl. 100 mln., hetgeen binnen de kaders ligt van de begroting 2016.

Tabel 23: Liquiditeitsrealisatie 2016

2016	JAN	FEB	MAR	APR	MEI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	<i>in AFL. Mln.</i>											
	real.	real.	real.	real.	real.	real.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.	proj.
1. Ontvangsten												
1.1. Directe belastingen	51.35	43.66	46.21	40.84	99.08	44.93	36.68	42.01	49.44	44.17	36.60	54.74
1.2. Indirecte belastingen	32.37	32.31	31.91	35.22	31.66	34.60	43.78	43.03	44.71	46.36	46.76	51.02
1.3. Niet-belastingontvangsten	2.54	2.99	5.78	2.47	7.07	3.17	1.63	3.50	10.00	7.04	5.58	9.42
1.4. Overige ontvangsten	11.87	11.80	9.95	8.64	14.31	10.51	9.98	10.51	8.75	10.19	11.75	13.77
TOTAAL:	98.13	90.76	93.85	87.16	152.12	93.21	92.06	99.05	112.90	107.77	100.69	128.95
2. Uitgaven												
1. Salarissen	35.73	28.65	28.60	28.89	28.76	54.30	26.53	30.60	26.37	26.42	32.98	29.42
2. Werkgevers bijdrage	5.66	8.87	12.34	9.40	9.44	9.17	4.30	15.34	4.25	12.26	4.04	9.92
3. Salaris subsidie	15.26	10.43	12.73	12.24	9.72	20.23	13.17	15.69	10.23	14.53	14.90	13.69
4. Goederen en diensten	11.81	19.78	23.89	22.87	18.74	21.40	7.24	21.01	8.50	14.07	12.61	12.60
5. Rente	1.75	16.48	32.31	7.12	14.33	31.06	15.43	11.41	31.52	7.65	12.86	27.99
6. Ontwikkelingsfonds	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.84	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11.00
7. Investerings	0.26	0.95	0.21	0.63	0.03	0.39	0.00	0.40	0.47	0.15	1.05	2.39
8. Verrek., uitk. en bijdragen	5.74	11.50	8.67	8.63	22.24	13.34	5.54	5.54	21.17	5.54	5.54	21.17
9. Overdrachten en subsidies	12.77	4.41	20.93	14.23	12.98	14.51	8.46	16.11	8.50	15.75	10.87	28.85
10. Items n.i.e.	(0.10)	(0.47)	(0.05)	(1.32)	(0.04)	(0.17)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TOTAAL:	88.88	100.60	139.63	102.68	116.20	166.07	80.66	116.10	111.03	96.38	94.84	157.03
3. Leningen minus terugbetalingen												
1. Leningen	0.50	2.53	0.21	2.03	0.34	0.73	12.00	5.00	2.00	2.00	2.00	5.00
2. Aflossingen	0.00	0.11	0.23	0.00	0.23	0.00	0.23	0.00	0.12	0.11	0.11	0.23
TOTAAL:	0.50	2.42	-0.02	2.03	0.11	0.73	11.77	5.00	1.88	1.89	1.89	4.77
4. Net buitenlands kapitaal												
A. Leningen buitenland	0.00	0.00	0.00	0.00	180.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
B. Aflossingen buitenland	0.07	0.00	8.08	0.19	0.00	0.06	0.07	0.00	12.21	0.00	0.23	10.50
TOTAAL:	(0.07)	0.00	-8.08	(0.19)	180.00	(0.06)	(0.07)	0.00	(12.21)	0.00	(0.23)	(10.50)
5. Net binnenlands kapitaal												
A. Leningen binnenland	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
B. Aflossingen binnenland	0.72	0.84	30.85	0.65	0.65	66.10	0.86	0.86	0.87	12.20	0.88	69.63
TOTAAL:	(0.72)	(0.84)	(30.85)	(0.65)	(0.65)	(66.10)	(0.86)	(0.86)	(0.87)	(12.20)	(0.88)	(69.63)
Eindsaldo	91.15	78.05	(6.64)	(25.03)	190.14	50.38	49.08	26.16	13.08	10.37	13.22	(99.75)

7. Collectieve Sector

De Minister van Financiën en Overheidsorganisatie heeft op 31 maart 2016 de collectieve sector voor de periode vanaf 1 januari 2016 vastgesteld. De vaststelling van de collectieve sector is van belang aangezien jaarlijks conform artikel 14 van de LAft op het niveau van de collectieve sector getoetst wordt of is voldaan aan de tekortnormen. De collectieve sector bestaat uit de volgende entiteiten:

- Land Aruba
- het uitvoeringsorgaan AZV
- de Sociale Verzekeringsbank
- Serlimar
- Aruba Tourism Authority
- Universiteit van Aruba

Standaard rapportages naar het Land toe is een nieuwe ontwikkeling binnen deze sector. Derhalve heeft Directie Financiën hiertoe een standaard rapportagemodel ontworpen dat binnen een aantal weken na het einde van elke kwartaal ingediend moet worden.

Bij de verzameling van de gegevens werd een aantal kinderziektes gesignaleerd die in de komende periode geadresseerd zullen worden. Verder is waren de periodecijfers van de Aruba Tourism Authority bij de samenstelling van deze rapportage niet beschikbaar. Het is de bedoeling dat gaandeweg voldoende gegevens over de sector worden verzameld waardoor de ontwikkelingen binnen deze sector inzichtelijker kunnen worden gemaakt. In onderstaande tabel zijn de opbrengsten en kosten van elke entiteit binnen de collectieve sector met het daaruit voortvloeiende resultaat opgenomen.

Tabel 24: Periode resultaat collectieve sector

	Opbrengsten per 30 juni 2016	Kosten per 30 juni 2016	Resultaat per 30 juni 2016
Land Aruba	615,143,510	646,861,659	(31,718,149)
AZV	197,861,427	198,278,393	(416,966)
SVB	178,116,514	165,010,825	13,105,689
ATA	-	-	-
UA	6,192,831	5,816,936	375,895
Serlimar	5,736,883	6,086,018	(349,135)
Totalen	1,003,051,165	1,022,053,831	(19,002,666)

Ministerie van Financiën en overheidsorganisatie

L.G. Smith Blvd. 76

Oranjestad, Aruba

Tel. (297) 528 4900

www.overheid.aw